ΒΗΜΑ 18/4/63

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ

Ὁ τέως Βασ. Ἐπίτροπος παρά τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ κ. Θ. Σπεράντσας ὑπέρ τῆς συναλλήλιας εἰς τάς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. — Ὁ κ. Στ. Α. Νικολαΐδης : συναλλήλια χάριν ἰσοτίμου καὶ ἁρμονικῆς συνεργασίας, ἀλλά πλήρης χωρισμός Ἐκκλησίας καὶ Κράτους ἂν συνεχισθῇ ἀνιάτως ἡ σημερινή ἀκαταστασία καὶ αἱ ἑκατέρωθεν αὐθαιρεσίαι...

Ἔρευνα τοῦ συνεργάτου μας κ. ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑ

ΥΠΕΡ τῆς διατηρήσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀλλὰ ὅσον τοῦ συστήματος τῆς συναλλήλιας κηρύσσεται καὶ ὁ κ. Θεοδόσιος Σπεράντσας, τέως Μέγας Λογοθέτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τέως Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ ὢν Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», ἐπισήμου ὀργάνου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κ. Σπεράντσας προκρίνει ὡς πρότυπον τὸ βυζαντινὸν σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον, παραλλήλως πρὸς τὴν Πολιτείαν, ὡρίστατο ἡ Ἐκκλησία ὡς ἰδιαίτερος καὶ αὐτοτελὴς Ὀργανισμός, ζῶσα κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτῆς νόμους, δηλαδὴ αὐτόνομος καὶ διοικητικῶς καὶ δικαστικῶς, μὲ ἴδια θέσμια καὶ ἴδιαν ἐξουσίαν, ἐκπροσωπουμένη ὑπὸ τὸν ἑκάστοτε Πατριάρχην καὶ τὴν παρ' αὐτῷ Ἱερὰν Σύνοδον, διότι ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἦτο πάντοτε δημοκρατική. Ὁ ἑκάστοτε Αὐτοκράτωρ, χρίσμενος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, παρέδιδεν εἰς αὐτὸν ἰδιόχειρον πιττάκιον, ὑποσχόμενος ὅτι θὰ ἐπροστάτευε τὴν Ἐκκλησίαν.

«Ὑπὸ τὸ σημερινὸν καθεστὼς τὰ ὅρια, ἡ προστασία εἶναι σωτὴρ τῆς νῦν κρατούσης Πολιτείας, ἀλλὰ ἀνάπαλιν ἡ χαλαρὰ ἕνωσις ἐδέχετο ὁ κ. Θ. Σπεράντσας, καὶ τὴν παντελῆ ἀπομονωσιν, ἡ Ἐκκλησία προστατεύεται ὑπὸ αἱ ἀπείροι ἀρραὶ ἐλευθερίας, ἃς καὶ τῆς Πολιτείας. Εἰς τὴν προγραμματ-

Ὁ κ. Στ. Α. Νικολαΐδης

σίου καὶ Κράτους, τῆς μὲν Ἐκκλησίας καθεστώσης σωματεῖον τῶν ὑπὸ τῶν Πιστικοῦ Δικαίου, τοῦ δὲ Κράτους περιορισθέντος εἰς τὸν συνήθη Δίκαιον, καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν Πιστικῶν σωματείων. Ἀλλὰ δὲν ἀμφισβητεῖται νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ ἀπὸ τὸν χρόνον διότι δὲν τὰ ἐπιτρέπουν τὰ ἄρθρα τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ὀρθοδόξος Ἐκκλησία ἔχει καὶ θέσιν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔχει δὲ διαβεβαιωθεῖ καὶ διαβεβαιοῦται ἀκόμη ἐξέχοντα ρόλον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔθνους, συνεφωνήθη μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν του πορείαν. Ὑπάρχει, ὅμως, μία τρίτη μορφὴ εἰς τὰς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Πρόκειται περὶ τῆς συναλλήλιας, ὅδεν τῆς ὁποίας τὸ μὲν Κράτος δὲν ἀσκεῖ κίνησιν καὶ τυραννικὴν ἐκκαστεῖαν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ Ἐκκλησία, κοπτοῦσα ἀκτεμπτέτους ὅρους καὶ ρυθμίζουσα ἐλευθέρως τὰ τῆς ἐσωτερικῆς της ζωῆς καὶ λειτουργίας, θὰ συνεργᾷ τὴν Πολιτείαν, μορφοῦσα χριστιανούς, ἐκπαιδεύουσα καὶ φιλοπατρίδας πολίτας, ἐπιτυγχανομένη ἀθικὸς ὑπὸ τοῦ Κράτους. Διὰ ταῦτα ἔμην καὶ εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ συσταθεῖσα Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν συντάξιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἔκαμεν τὸ περισσότερον εἰς ὀλίγα ἄρθρα τὴν ρύθμισιν τῶν βασικῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ὅλα δὲ τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐσωτερικὴν καὶ λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας νὰ ρυθμίζωνται ὑπὸ τῆς ἰδίας, ὅδεν τῶν ἱερῶν κανόνων.

❁

Τὸ σύστημα τῆς συναλλήλιας εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας προκρίνει καὶ ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Βήματος» Διπλωματικὸς Θεολόγος καὶ διακεκριμένος πολιτευτὴς κ. Στ. Α. Νικολαΐδης, ὁ ὁποῖος, ὅμως, ταυτίζει, ὅτι ἂν συνεχισθοῦν ἡ σημερινὴ ἀκαταστασία καὶ ἡ ἑκατέρωθεν αὐθαιρεσία, τότε μοιραίως θὰ τεθῇ ζήτημα πλήρους χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ὁ κ. Νικολαΐδης μᾶς ἐδέλωσε, συγκεκριμένως, τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ τῆς τριῶν μορφῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, δηλαδὴ πρώτον, τὴν μορφὴν τῆς σ υ ν τ α υ τ ι σ μ ο ῦ τῶν δύο εἰς μίαν ἀρχὴν μὲ ἀποκορυφώσεις τότε τῆς πολιτικῆς καὶ τότε τῆς ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς, δεύτερον τὴν μορφὴν τοῦ χ ω ρ ι σ μ ο ῦ τῶν δύο καὶ τὴν ἀδιαφορίας ἢ καὶ ἐχθρότητος μεταξὺ των καὶ τρίτον, τῆς σ υ ν α λ λ ή λ ι α ς, σ υ ν ε ρ γ α σ ί α ς καὶ ἁρμονικῆς σ υ μ β ι ώ σ ε ω ς, εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς γνωστόν, ἔχουμε ἀναδεικνύει κατ' ἀρχὴν ἡ τρίτη μορφή, ἡ τῆς συναλλήλιας, διὰ νὰ ρυθμίζωνται αἱ σχέσεις Πολιτείας καὶ

→ Συνέχεια εἰς τὴν

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

νέχεια ἐκ τῆς Ἰης σελίδος

ησίας μὲ πνεῦμα ἰσοτιμίας ...ηλληλίας, ὥστε ἡ μία νὰ ὁ...χοῦ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἄλλης καὶ ἔτσι νὰ ἀλληλοστηρίζω...ὡς ἕνα ἁρμονικὸν ἀνδρόγυνον, ...διαπίμπα προδαδίσματος τῆς ...ρείας εἰς τὴν λύσιν κοινοβουλευτικοῦ μέτρου, ἀφο...ν τῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικῶ...προκαταβολικὴς ἀποδεκτὴν ἡ ...ρυθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς. Ἡ δημοκρατικὴ αὕτη συμβίωσις τῶν δύο ...ιῶν καὶ θρησκευτικῶν Ἀρχῶν

Ὁ κ. Θεοδόσιος Σπεράντσας

χρῶν τοῦ συστήματος τῆς «νῦν κρατούσης Πολιτείας» καὶ κορυφοῦται ἡ ἐκδίκη Διατάγματα καὶ ἀποφάσεις ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιαστικῶν, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀντίθετον γνώμην τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλοτε δὲ ἡ Ἐκκλησία ἀποφασίζει ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιαστικῶν, φύσεως διοικητικῆς, ἀδιαφοροῦσα συνὶ πρὸς τὴν γνώμην τῆς Πολιτείας καὶ πρὸς τὸν ἀντίκτυπον τῶν ἀποφάσεών της ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῶν Χριστιανῶν. Αὐτονοήτων, συνεπῶς, εἶναι, ὅτι ἐπιδιάλλεται νὰ ἀποφεύγωνται καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς αἱ ὑπερβολαὶ καὶ νὰ ρυθμίζωνται τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἐκκλησίαν διοικητικὰ θέματα, κατόπιν ἀντικειμενικῆς καὶ ἀστασιάστου συμφωνίας μεταξὺ Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, ὁπωσουγγομένης τῆς ἀμφοτέρου μεταξὺ των ἀντιθέσεως. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθὲς νόημα τοῦ συστήματος τῆς ἑνώμα κρατούσης Πολιτείας». Ἐὰν τηρηθοῦν αἱ ὅροι τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας τότε δὲν παρίσταται καμμία ἀνάγκη νὰ σκεφθῶμεν διὰ τὴν ἀνεξαρτησοποίησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Πολιτείαν, διότι καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ συνείδησις τῶν Ὀρθοδόξων πολιτῶν της δὲν ἐὐνοοῦν μίαν τοιαύτην ριζικὴν τομὴν εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἐάν, ὅμως, συνεχισθῇ ἡ σημερινὴ ἀκαταστασία καὶ ἡ ἐκτεταμένη αὐθαιρεσία, τότε μοιραίως θὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα ὄχι ὁλῶς τῆς ἀνεξαρτησοποιήσεως, ἀλλὰ τοῦ χ ω ρ ι σ μ ο ῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Πολιτείαν. Δὲν ἠρώτα, ὅμως, ὅτι ἔφθασαν τὰ πράγματα ἀκόμη εἰς αὐτὸν τὸν κ ο ν τ ή φ α ρ ο ν, ποὺ θὰ ἦτο συμφορὰ καὶ διὰ τὰς δύο πλευρὰς καὶ, συνεπῶς, θεωρῶ ταυλάχιστον πρόωρον νὰ διατυπώνω προοπτικὴν διὰ τὴν περίστασιν τοῦ χωρισμοῦ.

Θὰ συμπληρώσωμεν ὅμως τὰ περὶ σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας κίρας τῆς ἐρεύνης μας, μὲ τὴν παρόδιαν μιᾶς ριζικῆς ἀντιθέτου ἀπόψεως

ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ

ΒΗΜΑ 18/4/63

Η ΕΛΛΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΗΜΕΡΙΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΦΥΓΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΣ

Τοῦ κ. ΚΩΣΤΑ Γ. ΜΑΓΝΗΣΑΛΗ
= Προέδρου τῆς Ἑταιρείας Νέων Ἐπιστημόνων =

ΣΕ ΜΙΑ συνεργασία τῆς Ἑταιρείας Νέων Ἐπιστημόνων μέ τήν Ὀργάνωση University People to People γιά τήν ἀποστολή νέων ἐπιστημόνων καί φοιτητῶν στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες γιά μιά ἐπίσκεψη ἑνός περίπου μηνός, εἴχαμε τήν εὐκαιρία γιά μιά ἀκόμα φορά νά διαπιστώσουμε τό ρεύμα πού ὑπάρχει στούς νέους ἐπιστήμονες γιά τήν ἐγκατάλειψη τῆς χώρας καί τήν ἀναζήτηση τύχης στό ἐξωτερικό. "Οταν μέ προσοχή ἐξετάσει κανείς τά προσόντα πού διαθέτουν οἱ νέοι αὐτοί πού θέλουν νά φύγουν, ἡ ἀδιαφορία του γιά τό μέλλον τῆς χώρας κυριολεκτικά κουμπιάζεται. Ἄνθρωποι νέοι, ἰκανοί, μέ ἐνθουσιασμό καί ὄρεξη γιά ἐργασία, μέ πολύ καλές σπουδές, μέ ξένες γλῶσσες, μελέτες κλπ. θέλουν νά σταδιοδρομήσουν ἐκτός τῆς Ἑλλάδος.

Τά φαινόμενα τῆς διαρροῆς τῶν νέων ἀνθρώπων πρός τό ἐξωτερικό παρουσιάζεται σέ πολλές χώρες πού ἡ οἰκονομική, κοινωνική καί πολιτική τους ἀνάπτυξη δέν βρίσκεται σέ ὑψηλό ἐπίπεδο. Πολλές φορές ὅμως, τό ἴδιο φαινόμενο παρουσιάζεται καί σέ χῶρες πού βρίσκονται σ' ἕνα ὑψηλό ἐπίπεδο οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς προόδου. Σύμφωνα μέ στατιστία μιᾶς Ἐπιτροπῆς τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας, στήν Ἀγγλία τά 22 % τῶν ἀποφοιτώντων ἀπό τεχνικά πανεπιστήμια, μετανάστευσαν στήν Ἀμερική καί ἄλλα 13,5 % στήν ὑπόλοιπο κόσμο. Ἡ πνευματική αἰμορραγία — ὅπως ὀρθά ὀνόμασαν τήν μετανάστευση τῶν ἐπιστημόνων — ἀπορροφᾶ τό 35 % τῆς κάθε χρόνο παραγωγῆς τῶν ἀνωτάτων τεχνικῶν Ἱδρυμάτων.

Ἡ ἐξέταση τοῦ φαινομένου αὐτοῦ στά ἑλληνικά πλαίσια ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Γνωρίζουμε ὅλοι πολύ καλά τίς δυσκολίες πού ἔχουν περάσει καί πού ἐξακολουθοῦν νά περνοῦν οἱ νέοι ἐπιστήμονες γιά νά φτάσουν στό ἐπίπεδο νά εἶναι ἀποδοτικοί καί χρήσιμοι. Δυσκολίες πού πολλές φορές, χωρίς ὑπερβολή, ἔφτασαν ὡς τόν ἀγώνα γι' φύτρ τῆς ἴδιας τόν ὑπαρξη. Ὅταν φτάσουν λοιπόν στό στάδιο τῆς ἀποδοτικῆς, φεύγουν γιά τό ἐξωτερικό. Ἔτσι ἡ Χώρα ὄχι μόνο δέν ἀπολαμβάνει αὐτό πού περίμενε, ἀλλά κάτι περισσότερο : τούς χάνει τή στιγμή πού ἐπιχειρεῖ τήν οἰκονομική της ἀνάπτυξη καί τούς ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη. Αὐτό πιά δέν εἶναι μιά ἁπλή αἰμορραγία, ἀλλά μιά φ α β ε ρ ή καί ἐ π ι κ ί ν δ υ ν η α ἰ μ ο ρ ρ ο γ ί α.

ΓΙΑΤΙ ΦΕΥΓΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ;

Ἀλλά τί κάνει τούς νέους ἐπιστήμονες νά φεύγουν στό ἐξωτερικό; Γενικά θά μποροῦσε νά ἀναφέρει κανείς τρεῖς κυρίους λόγους : Οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων Χωρῶν, οἱ ὑλικές ἀπολαβές καί τό ἀκαδημαϊκό ἀξίωματα.

Ἡ νέα γενιά ἔχει πετάξει τίς παρωπίδες καί μπορεῖ νά ἀλέπει διάπλατα καί καθαρά τά πράγματα ὅπως ἔχουν σήμερα. Ἀκόμα στέκεται πάνω ἀπό τά πόδη καί τίς ταπεινές φιλοδοξίες καί γνωρίζει καλά τούς κινδύνους δημοπαλισμοῦς. Δέν ἀραματίζεται πλούτη καί χρήματα. Θέλει ὅμως νά πετύχει μιά ζωή ἄνετη, ἀξιοπρεπή καί τίμια πού θά τῆς ἐπιτρέπει νά κινεῖται ἐλεύθερα μέσα στίς κατοικτήσεις καί τίς ἀνάσεις τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης καί τεχνολογίας. Ἡ ἀτομική ἐπιχείρηση κάνει τόν νέο νά ἐπαναστατεῖ ὅταν βλέπει πώς ἐξακολουθεῖ νά ζεῖ μέ πρωτόγονες συνθῆκες ζωῆς. Ἡ ἐπιλογή εἰκοσιμίσεις, ἱκανοποιητικῶν μισθῶν πού παρέχονται ἀπό τίς ξένες χῶρες καί ἐπιτρέπουν τήν πραγματοποίηση μιᾶς ἄνετης ζωῆς εἶναι ἕνας μεγάλος πόλος ἕλξεως. Πέραν ὅμως αὐτῶν καί ἡ δυνατότητα πολλῶν εὐκαιριῶν ἐκπαιδευτικῆς σταδιοδρομίας εἶναι μιά μεγάλη σειρήνα γι' αὐτούς, πού ἔχουν ὄρεξη καί φιλοδοξία νά δουλέψουν στήν ἐπιστήμη καί τήν τεχνολογία.

Οἱ ἄνθρωποι πού βλέπουν σά διέξοδο τή φυγή στό ἐξωτερικό, εἶναι οἱ καλύτεροι. Κι' αὐτοί πρέπει νά εἶναι ἀφοῦ τούς καλύτερους ἀναζητοῦν οἱ ξένοι. Τό μεγαλύτερο κακό ὅμως εἶναι ὅτι ὅπ' αὐτούς μόνο τό ἕνα τρίτο ἴσως θέλει νά ἐπιστρέφει πίσω.

Ἔτσι ἡ μετανάστευση τῶν νέων γενικά δέν εἶναι κάτι πού ἐξυπηρετεῖ τή χώρα, γιατί τό μεγαλύτερο ποσοστό δέν ἐπιστρέφει καί δέν ὑπάρχει κανένα δρελος ὡς πρός τή μετεκπαίδευση καί τήν ἀπόκτηση ἐμπειρίας. Πραγματικά ἀποτελεῖ ἀ σ ο σ τ α λ τ ι κό π α ρ ά γ ο ν τ α τῆς ἐ λ λ η ν ι κ ῆ ς ἀ ν ω τ ά τ ο υ π α ι δ ε ί α ς. Εἰδικότερα, ἡ φυγή τῶν νέων ἐπιστημόνων θά ἔχει μεγάλες ἐπιπτώσεις, γιατί οἱ ἐπιστήμονες εἶναι ἕνα πολυτιμότατο κεφάλαιο, στό ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς βασικές προϋποθέσεις ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Μάλιστα κανείς νά σκεφθεῖ τό μέγεθος τῆς ἀντίνομίας ὅταν ἀυτή ἐπιστρατεύσεις ἐπιστημονικῶν δυνάμεων ὑπάρχει δεύτερη φυγή ; Ἡ Ἑλληνική ἀνάπτυξη δέν μπορεῖ, ἀλλά καί δέν πρέπει νά βασίζεται στούς συντελεστάς, τούς γέρους καί τούς ἀνειδίκευτους. Πρέπει ἔστω ὅτι ἐπιτέλεσι μέ τά πολύτιμα πρόσωπα, τίς πολύτιμες ἀξίες καί τήν πολύτιμη κατοχή. Ζοῦμε σ' ἕνα κόσμο συνεχῶν μετεμορφώσεων καί ἀγωνιστῶν στόν ὁποῖο οἱ νέοι καλοῦνται νά παίξουν πρωτεύοντα ρόλο. Στή χώρα μας οἱ νέοι πρέπει ν' ἀποτελέσουν τούς δ η μ ι ο υ ρ γ ι κ ο ύ ς καί ἀ π ο φ α σ ι σ τ ι κ ο ύ ς φορεῖς τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς προόδου.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ

Τό θέμα τῆς φυγῆς τῶν νέων ἐπιστημόνων καί γενικότερα τῶν νέων πρέπει νά τύχει μεγαλύτερης προσοχῆς. Νομίζουμε δέ πώς εἶναι δικαιολογημένες οἱ ἀνησυχίες ὁρισμένων ὀργανισμῶν γιά τήν αὔξηση τῆς μεταναστεύσεως μεταξύ τῶν εἰδικοτήτων. Σέ ἔγγραφό του πρός τούς ὑπουργοῦς Συντονισμοῦ καί Ἐργασίας τό Ἐμπορικό καί Βιομηχανικό Ἐπιμελητήριο ἔγραφε: «... δέν διφεύγει ἀσφαλῶς τῆς προσοχῆς ὑμῶν ὅτι τό τελευταῖο ἔτη παρετηρήθη ἔντασις τοῦ ρεύματος μεταναστεύσεως, ὅπερ ἐσχάτως προσλαμβάνει λίαν ἀνησυχητικήν μορφήν, καθόσον τείνει νά ἐλαττήσῃ τόν ἀριθμό τῆς ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καί περιλαμβάνει πρόσωπα εἰδικευμένης ἐργασίας, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἱκανόν ἀριθμόν ἐπιστημόνων καί τεχνικῶν».

Εἰδικότερα, ἀνησυχήρμενο στή σύνδεση τῆς Ἑλλάδος μέ τήν ΕΟΚ καί σέ μιά ἐπικείμενη ἀντιμετώπιση τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας προσώπων, ὀρθά ἐπισήμανε δυσμενεῖς προοπτικές καί κατέληγε ὡς ἑξῆς : «... ἤδη μάλιστα ἤρχισε νά δημιουργῆται ἐν τῇ χώρᾳ, καθ' ἃ πληροφορούμεθα, σ τ ε ν ό τ η τ ο ς ὁρισμένων εἰδικοτήτων καί εἰς ὁρισμένας περιπτώσεις ὁρίσταται ἀ δ ύ ν α μ ί α κ α λ ύ φ ε ω ς τῆς προσφορᾶς ἐργασίας ἐπί ζημίᾳ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς παραγωγῆς καί τῆς ἐπιδιωκομένης αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος».

Τό θέμα, λοιπόν, εἶναι δύσκολο, μεγάλο καί ἐθνικό, καί πρέπει νά ἀντιμετωπισθεῖ παράλληλα μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς, τήν ἐκβιομηχάνιση καί τήν ἀνοιχτοσαρκωγή στίς ἀγορές τοῦ κόσμου πρός ὄφελος τῆς σύνδεση τῆς χώρας μας μέ τήν ΕΟΚ. Ἀκριβῶς γι' αὐτό τό λόγο πρέπει νά μελετηθεῖ καί νά παρθοῦν τά κ α τ ά λ λ η λ α μ έ τ ρ α. Ἡ πολιτική καί ἡ ἐμπειρία ποῦ ἐφαρμόσθηκε σέ ἄλλες χῶρες, ὅπως π.χ. στό Ἰσραήλ, Δυτική Γερμανία κλπ., θά μᾶς ἦταν πολύ χρήσιμη.

Ἡ Ἑταιρεία Νέων Ἐπιστημόνων στό δικό της τομέα κάνει τό καθῆκον της. Στίς διάφορες διαλέξεις, συζητήσεις καί ἄλλες ἐκδηλώσεις της προσαθεῖ πάντα νά πείσει τούς νέους ἐπιστήμονες νά μείνουν στήν Ἑλλάδα. Βέβαια ἀναγνωρίζουμε πλήρως σά ἄδοιμα τά ἐπιχειρήματά τους γιά τά προβλήματα πού ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν καί τά ὁποῖα ἀπό λίγο ἤ πολύ ἴδια μας ζοῦμε. Ἀλλά ἄς κάνουμε κι' ἄλλες θυσίες. Ἄν οἱ νέοι ἐπιστήμονες ἐγκαταλείψουν τήν Ἑλλάδα, φαντάζεται κανείς τά ἀποτελέσματα; Πῶς θά ἀντιμετωπισθεῖ ἡ στελέχωση καί ἡ ἀνανέωση τῶν ἐπιστημονικῶν, τεχνικῶν, πνευματικῶν καί λοιπῶν φορέων τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς.

ΑΣ ΑΓΩΝΙΣΘΟΥΜΕ ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ

Ἄς μείνομε στήν Ἑλλάδα κι' ἄς συνεργασθοῦμε γόνιμα καί δημιουργικά μέ ὅλους ἐκείνους ποῦ πιστεύουν εἰλικρινά καί ἐργάζονται ἀληθινά γιά τήν Ἑλληνική ἐθνικεία. Ἡ παρουσία στή χώρα μας εἶναι ἕνας ἱ ε ρ ός καί μ ε γ ά λ ο ς ἀ γ ώ ν α ς. Ἕνας ἀγώνας γιά τήν ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων ποῦ προσφέρει — καί προγματικά προσφέρει — ὁ τόπος γιά καλύτερες μέρες. Ἄς ἐπιχειρήσουμε τόν ἀγώνα αὐτό γιά μιά ἀκόμα φορά, κι' ἄν στό τέλος διαπιστώσουμε πώς δέν θά ὑπάρξουν ἔστω καί ἐλάχιστες διαθεσιούσεις καί ἐκτιμήσεις ὅτι ἀοδίζουμε γιά ἕνα σῶρο μεγάλων ἐπιτεύξεων καί προοπτικῶν, τότε ἄς ἀνοιξωρήσουμε τίς ἀποφάσεις μας.

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΜΑΓΝΗΣΑΛΗΣ

ΒΗΜΑ 14/4/63

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ

Ἡ ἐκδηλος κακεξία εἰς τά ἐκκλησιαστικά μας πράγματα. — Ἡ ἀνάγκη ἐξυγιάνσεως καί ἐξυψώσεως τῆς Ἐκκλησίας. — Ὁ ρόλος τῶν σχέσεων Πολιτείας καί Ἐκκλησίας καί τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας. — Τό ἰσχῦον πολιτειοκρατικόν σύστημα τῆς νόμω κρατούσης Πολιτείας.

1 **Ἔρευνα τοῦ συνεργάτου μας κ. ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑ**

ΘΑ ΗΤΟ, νομίζομεν, κοινοτοπία νά λεχθῆ ὅτι εκάτι δέν πηγαίνει καλά» εἰς τάς ἐκκλησιαστικά μας πράγματα. Μία ὡρισμένη κακεξία εἶναι ἐμφανής καί ἐντός τῶν κόλπων τοῦ Κλήρου μας, ἰδίως τοῦ ἀνωτέρου, καί εἰς τάς σχέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, καί μεταξύ Ἐκκλησίας — ὑπό τήν στενήν ἔννοιαν — καί τοῦ ποιμνίου της. Δέν κυριολεκτοῦμεν, βεβαίως, κάνοντες διάκρισιν μεταξύ Ἐκκλησίας καί ποιμνίου, διότι ἡ Ἐκκλησία περιλαμβάνει ὅλους τούς ἀσπαζομένους τήν χριστιανικήν ὀρθόδοξον πίστιν, κληρικούς καί λαϊκούς. Ἔχει ὅμως καθιερωθῆ νά ὀνομάζεται «Ἐκκλησία» τό σύνολον τῶν λειτουργῶν τῆς πίστεως, ὡς Ὀργανισμός. Καί ὑπό τήν ἔννοιαν αὐτήν θά χρησιμοποιοῦμεν τόν ὅρον εἰς τήν παροῦσαν ἔρευναν.

Τούτου τεθέντος, ἐπανερχόμεθα εἰς τήν κακεξίαν περί τῆς ὁποίας ἀνωτέρω ὡμιλήσαμεν. Τά συμπτώματα τῆς κακεξίας αὐτῆς εἶναι ἐμφανή. Ἀναφέρομεν μεταξύ αὐτῶν τόν σάλον ὁ ὁποῖος ἐδημιουργήθη μέ τό γνωστόν ζήτημα, τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου, εἰς τάς ἀρχάς τοῦ παρελθόντος ἔτους, μέ τά αἴτια, τά παρασκήνια καί τάς προεκτάσεις του. Ὑπῆρξε δεινός ὁ κλονισμός τόν ὁποῖον προεκάλεσεν ὁ σάλος ἐκεῖνος — καί εἰς τόν Λαόν καί εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί εἰς τήν Πολιτείαν. Καί ἐξόχως ὁποκαλυπτικός ὡρισμένων βαθυτέρων ἐξεργασιῶν, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν μίαν ὄχι ἀπολύτως ὑγιά κατάστασιν καί δέν προσιωνίζονται τίποτε τό καλόν. Ἀναφέρομεν ἐπίσης τάς ὀχι πολύ σπανίας προτροπάς καί ἀντιθέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας καί Κράτους, μερικαί τῶν ὁποίων προσφάτως ἀκόμη ἐξεδηλώθησαν καί ὡρισμέναι μάλιστα ἐκ χυων προαλάβει ἰδιαζουσαν ὀξύτητα. Ὁσούτως, πολλά καί ἐκ πολλῶν πλευρῶν παράπονα διατυπούνται τόσον διά τήν στάσιν τοῦ Κράτους, ὅσον καί διά τήν βραδυπορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὡρισμέναι ἐκδηλώσεις τῆς ὁποίας ἡ μάλλον ὡρισμένων ἐκπροσώπων της κρίνονται ἐνίοτε ὡς ἄστοχοι ἢ ἐκτός τόπου καί χρόνου. Γενικώς δέ ὑπάρχει εἰς πολλούς κύκλους καί εἰς σημαντικήν μερίδα τῆς Κοινῆς Γνώμης ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εὑρίσκεται εἰς τό ὕψος τῆς ἀποστολῆς της ὑπό τάς σημερινάς περιστάσεις καί μέσα εἰς τήν σύγχρονον κοινωνίαν καί ἰδίως δέν ἔχει ἐπαρκῆ ἐπαφήν μέ τά φλέγοντα προβλήματα τοῦ ποιμνίου της. Θά ἀναφέρωμεν, τέλος, τό ὀξύ πρόβλημα τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας καί ἰδίως ἐκείνο τῆς μισθοδοσίας καί τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ὁ ὁποῖος καί ἀποτελεῖ τήν σπονδυλικήν στήλην τῆς Ἐκκλησίας.

❁

Ὡς πρός τό ὅτι ἀπαιτεῖται κάποια ἐξυγίανσις καί ἐξύψωσις τῆς Ἐκκλησίας μας, ἰδίως δέ κάποια προσαρμογή της εἰς τά προβλήματα καί τό πνεῦμα τῶν συγχρόνων καιρῶν, δέν ὑπάρχει, νομίζομεν, δευτέρα γνώμη. Διότι μόνον ἔτσι θά καταστῆ ἡ Ἐκκλησία ζωντανός ὀργανισμός καί θά διαδραματίζη τόν καλῶς ἐννοούμενον ρόλον της εἰς τήν σύγχρονον κοινωνίαν. Τό θέμα ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διά τήν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεσμός ἐθνικός, ἔχει μεγάλην ἱστορικήν παράδοσιν καί ἔχει ζωμωθῆ μέ τήν ἱστορίαν τήν συνείδησιν καί τήν ὅλην ζωήν τοῦ Ἔθνους. Ἡ τοιαύτη ἐξύψωσις καί ἀναπροσαρμογή τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, βεβαίως, συνάρτησις διαφόρων παραγόντων. Μεταξύ αὐτῶν βεσπόζουσαι θέσιν κατέχουν ἀφ' ἑνός αἱ οὐσιαστικαί καί νομικαί σχέσεις Κράτους καί Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δέ τά ὑλικά — οἰκονομικά, δηλαδή — μέσα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκρίνομεν, λοιπόν, σκόπιμον νά ἐπιχειρήσωμεν μίαν ἔρευναν ἐπί τῶν δύο αὐτῶν θεμάτων, μέ μόνον σκοπόν τήν συμβολήν εἰς τόν φωτισμόν τοῦ ὅλου θέματος καί τήν διευκόλυνσιν, συνεπῶς, τῆς προσπαθείας πρός ἐξυγίανσιν τοῦ τομέως αὐτοῦ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς.

Τό ἰσχῦον πολιτειοκρατικόν σύστημα τῆς νόμω κρατούσης Πολιτείας ὑπῆρξε καί εἶναι ἐξυπηρετικόν τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ ρόλου της εἰς τήν σημερινήν κοινωνίαν; Μήπως πρέπει νά τροποποιηθῆ καί πρός ποίαν κατεύθυνσιν; Ἐάν ναί, δηλαδή, ποίαν μορφήν θά ἔπρεπε νά προλάβουν αἱ οὐσιαστικαί καί νομικαί σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας; Τέλος, ἐν συνδυασμῷ πρός τά ἀνωτέρω, πῶς ἡ Ἐκκλησία θά ἠμποροῦσε νά καταστῆ οἰκονομικῶς εὐρωστος ὥστε νά ἀντεπεξέλθη εἰς τήν ἀποστολήν της; Κατά ποῖον τρόπον ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία θά ἠμποροῦσε νά ἀξιοποιηθῆ καλύτερον ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καί ποῖος ὁ ρόλος τοῦ Κράτους εἰς

→ Συνέχεια εἰς τήν = 12ην σελίδα

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος

τήν οἰκονομικήν ἐπόρκειαν τῆς Ἐκκλησίας;

Πρίν δώσωμεν τόν λόγον εἰς τάς ἁρμοδίας καί διαπρεπεῖς προσωπικότητας ποῦ ἀπήντησαν εἰς τά ἐρωτήματα αὐτά, θά προβῶμεν εἰς μίαν συνοπτικήν ἔκθεσιν καί τοποθέτησιν τῶν σχέσεων Πολιτείας καί Ἐκκλησίας.

Εἰς τήν Ἑλλάδα, ἰσνύει τό σύστημα τῆς νόμω κρατούσης Πολιτείας. Ἐν ἀντιθέσει πρός ἄλλας χώρας, ὅπου ἰσχύει εἴτε τό σύστημα τοῦ πλήρους χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, κατά τό ὁποῖον — ὅπως εἰς τήν Γαλλίαν — ἡ Ἐκκλησία εἶναι σωματεῖον ἰδιωτικοῦ Δικαίου καί ἡ θρησκεία ἰδιωτική ὑπόθεσις τῶν πιστῶν, εἴτε τό σύστημα τῆς ὁμοταξίας (π.χ. εἰς τήν Ἰταλίαν) κατά τό ὁποῖον αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας ρυθμίζονται διά συμβάσεως—εκονκορδάτου»—μεταξύ ἰσοτίμων συμβαλλομένων, εἰς τήν Ἑλλάδα ἡ Πολιτεία συνδέεται ἰδιαιτέρως μέ τήν Ἐκκλησίαν διά δεσμῶν δημοσίου Δικαίου. Ἡ Ἑλληνική Πολιτεία θρησκεύει. Τό Σύνταγμά μας ἀναπτύσσει τήν ὀρθόδοξον χριστιανικήν θρησκείαν ὡς τήν ἐπικρατοῦσαν εἰς τήν Ἑλλάδα καί τήν προστατεύει ἰδιαιτέρως. Ὁ Βασιλεύς ὁρκίζεται νά προστατεύῃ τήν κρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, ὁ γάμος εἶναι μόνον θρησκευτικός, αἱ ἑορταί τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κατά τό πλεῖστον καί ἑορταί τῆς Πολιτείας, ὁ ὅρκος εἶναι μόνον θρησκευτικός, ὁ προσηλυτισμός ἀπαγορεύεται — δείγματα ὅλα αὐτά τῶν ἰδιαιτέρων καί ἐπισήμων δεσμῶν Κράτους καί Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ δεσμοί αὐτοί ἐξηγοῦνται ἀφ' ἑνός ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος ρόλου τῆς Ὀρθοδοξίας καί τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τήν ἱστορίαν καί τήν καθόλου ἐθνικήν ζωήν τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου δέ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι — ἐν ἀντιθέσει πρός ὅ,τι συμβαίνει εἰς πολλάς ἄλλας χώρας — τό σύναλον, οὐσιαστικῶς, τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀνήκει εἰς τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Τό σύστημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας εἶναι, παρ' ἡμῖν, πολιτειοκρατικόν. Ἡ Πολιτεία σέβεται μέν τά δόγματα καί τούς εἰς τήν πίστιν καί τήν λατρείαν ἀναγομένους ἐκκλησιαστικούς κανόνας καί τάς σχετικάς παραδόσεις, ἀλλ' ἔχει τήν ἀπεριόριστον δυνατότητα νά ἐπεμβαίνῃ εἰς τά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ὀργανισμοῦ καί νά ρυθμίζῃ ἰδίως τά τῆς διοικήσεώς της διά τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ. Ἡ παντοδυναμία τοῦ νομοθέτου ἐκτείνεται κατ' ἀρχήν καί εἰς τά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὁποία — κατά τήν ἔκφρασιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Φραγκίσκα — «δέν ἀποτελεῖ κατ' ἀρχήν νησίδα ἔξω τῆς ἐπιρροῆς τῆς νομοθετικῆς μηχανῆς». Πάντως, ὁ νομοθέτης, πλήν τοῦ ὅτι δέν ἠμπορεῖ νά ἀναμιχθῆ εἰς δογματικά ζητήματα, δέν ἠμπορεῖ ἐπίσης νά ἀναθέσῃ εἰς τήν ἰδίαν τήν Πολιτείαν τήν ἄμεσον, διά τῶν ἰδίων αὐτῆς ὀργάνων, διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία, κατά τό ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, «αὐτοδιοικεῖται». Αὐτοδιοικεῖται, ὅμως, σημαίνει ἐν προκειμένῳ ὅτι διοικεῖται δι' ἰδίων αὐτῆς ὀργάνων, ἀλλά βάσει τῶν νόμων τούς ὁποίους θεσπίζει ἡ Πολιτεία, ἡ ὁποία, οὕτω, ἔχει ἀπεριόριστον δυνατότητα ἐπεμβάσεως εἰς τά τῆς Ἐκκλησίας. Σημειοῦμεν, διά τήν ἱστορίαν, ὅτι, ἐπί "Οθωνος, ὁ Βασιλεύς ἦτο καί ὁ διοικητικός ἀρχηγός τῆς Ἐκκλησίας — πρᾶγμα ποῦ κατηργήθη ἔκτοτε.

Ἡ κυριαρχία αὐτῆ τῆς Πολιτείας ἐπί τῆς Ἐκκλησίας ἔχει θετικήν ἢ ἀνοητικήν ἐπίδρασιν εἰς τήν τελευταίαν; Χρειάζεται ἢ ὄχι τροποποίησιν τό σημερινόν σύστημα καί, ἐάν ναί, πρός ποίαν κατεύθυνσιν; Θά παραθέσωμεν ἀπό τοῦ ποσοῦ μας ἄρθρου τάς ἀπόψεις ἐγκύρων καί ἀπαιδίων προσωπικοτήτων ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ, διά νά ἐπιληθθῶμεν, ἔπειτα, τῆς διερευνήσεως τοῦ ζητήματος τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας.

ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ

ΒΗΜΑ
16/4/63

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ

Ὁ Σάμου Εἰρηναῖος : Νά συνειδητοποιήση πρῶτα ἡ Ἐκκλησία τόν ρόλον καί τάς δυνάμεις της καί ἔπειτα νά χειραφετηθῆ ἀπό τό Κράτος. — Ὁ Ἀκαδημαϊκός κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτος : Ἐλευθερία θρησκευτικῆς ἀναπτύξεως εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί συγκρότησις μορφωμένου Κλήρου.

2 **Ἔρευνα τοῦ συνεργάτου μας κ. ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑ**

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάμου κ. Εἰρηναῖος, σοφός θεωρητικός τῆς Ὀρθοδοξίας, θεωρεῖ ὅτι τό προέχον, τήν στιγμήν αὐτήν τουλάχιστον, δέν εἶναι αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, ἀλλά ἡ πνευματική ἐξύψωσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τρόπον ὥστε νά λάβη αὕτη συνείδησιν τῆς ἀληθοῦς ὑφῆς τῆς Ὀρθοδοξίας καί τῶν βαθυτέρων δεσμῶν της μέ τόν Ἑλληνισμόν, νά συνειδητοποιήση, δηλαδή, τάς δυνάμεις της καί τόν ρόλον της.

Δέν θεωρεῖ ὁ Σεβ. Μητροπλίτης Σάμου ὅτι, ὅπως ἔχουν τήν στιγμήν αὐτήν τά πράγματα ἐντός τῆς Ἐκκλησίας, μεταβολή εἰς τό σύστημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας θά εἶχεν οἱονδήποτε θετικόν ἀποτέλεσμα — ἀντιθέτως μάλιστα. Ἡ Ὀρθοδοξία, κατά τόν κ. Εἰρηναῖον, εἶναι φαινόμενον μοναδικόν καί καθαρῶς ἑλληνικόν. Εἶναι ἡ σύνθεσις τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος ἀφ' ἑνός καί τῆς χριστιανικῆς μεταφυσικῆς καί τῆς θεανδρικῆς προσωπικότητος τοῦ Χριστοῦ, ἀφ' ἑτέρου. Ὁ κόσμος τῶν ἀφηρημένων «a priori» ἐννοιῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων διανοητῶν συνεδυάσθη μέ τόν ὀσθύτατα διωματικόν χριστιανισμόν, ὁ ὁποῖος ἀνάγει τόν ἄνθρωπον εἰς ὑπερτάτην ἀξίαν καί τόν θεωρεῖ ὡς ὑπαρξιακῶς ἐλεύθερον καί συνεπῶς ὑπεύθυνον, τάσσει δέ ὅλας τάς ἄλλας ἀξίας εἰς τήν ὑπηρεσίαν του. Μόνον λοιπόν, Αὐτό τό γεγονός καταφαίνεται καί εἰς τόν τίτλον «Δεσπότης», ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ τίτλος τοῦ Αὐτοκράτορος καί τόν ὁποῖον, ἀπό τῆς ἀλώσεως καί ἐντεῦθεν, προσέλαβεν ὁ Ἐπίσκοπος. Καί ἐνῶ, πρό τῆς ἁλώσεως, εἰς τούς ναούς, φάλλοντες ἐτόν δεσπότην καί ἀρχιερέα ἡμῶν», ἐνοοῦσαν τόν δεξιά ἱστάμενον τοῦ Αὐτοκράτορος καί τόν ἀριστερά ἱστάμενον Ἀρχιερέα, ἔπειτα καί οἱ δύο τίτλοι συνεκεντρώθησαν εἰς τόν Ἐπίσκοπον, εἰς τρόπον ὥστε νά ἐξαφανισθῆ σχεδόν ὁ τίτλος «Ἐπίσκο-

Συνέχεια εἰς τήν 3ην σελίδα

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος

πος» καί νά μείνη ὁ τίτλος «Δεσπότης». Ὁ σύνδεσμος αὐτός, κατά τήν διάρκειαν τῆς δουλείας, ἔλαβε προφανῶς ἄλλον χαρακτῆρα, ὑπεράνω τοῦ κρατικοῦ, δηλαδή ἐθνικόν. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔγινε ἐθνάρχης καί εἶναι γνωσταί εἰς ὅλους αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας πρός τό Ἔθνος μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως.

Ἀπό τῆς ἀπελευθερώσεως, εἰς τό ἐλεύθερον Κράτος τά πράγματα ἠλλαξαν, διότι ὁ Βασιλεύς Ὄθων, διά τοῦ ἀντιβασιλέως Μάουερ, μετεφύτευσε ἐδῶ καθεστώς ἐκκλησιαστικόν νόθον ἀπό ἀπόψεως ὀρθοδόξου καί συγγενές πρός τό πολιτειοκρατικόν καθεστώς τοῦ βαυαρικοῦ Κράτους Ἐναντι τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Τό Κράτος, δηλαδή, ἦτο ὡπλισμένον μέ τήν μεγαλυτέραν δυσπιστίαν πρός τήν Ἐκκλησίαν καί ὑπέβαλεν αὐτήν εἰς ἀπαράδεκτον ἔλεγχον, ἀπολύτως κωλυτικόν πάσης ἀναπτύξεώς της. Μόνον ἀπό τοῦ 1923, ὅταν ἡ Ἐπανάστασις τοῦ Πλαστήρα, ἐξέδωκε τόν νόμον τοῦ 1923, ἤρχισε νά δημιουργῆται κάποια συνείδησις ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἡ μεγαλυτέρα σημασία, πρός τήν ὁποίαν καί ἀπέβλεπεν ὁ νόμος αὐτός, ἦτο ὅτι ἡ Ἐκκλησία θά ἔπρεπε ν' ἀναλαμβάνη σιγά - σιγά τήν ἀπέναντι τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας εὐθύνην. Δυστυχῶς, ὁ νόμος αὐτός κατηργήθη δύο μόλις ἔτη ἀργότερα ὑπό τοῦ Παγκάλου καί ἐχάθη ἔτσι πολύτιμος χρόνος καλῆς ἐξελίξεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἕνεκα καί τῶν συνθηκῶν πού ἐμεσολάβησαν — ἀνωμαλιῶν, πολέμων κλπ.

»Τό ἐρώτημα, τώρα, βάσει τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν δεδομένων, ἔχει τήν ἑξῆς ἀπάντησιν: Οἱ δεσμοί τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὡς ἐκπροσώπου ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εἶναι πραγματικῶς ἀκατάλυτοι. Δέν ἔχουν ὅμως τήν ἰδίαν σημασίαν πού εἶχαν πρό τῆς ἀπελευθερώσεως. Διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι καί πρέπει νά εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπό ὅλας τάς ἐθνικάς φροντίδας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τώρα ἀντικείμενον δικαιοδοσίας τοῦ Κράτους. Ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ νά ἔχη τούς ἰδανικούς της δεσμούς μέ τό Κράτος, οἱ ὁποῖοι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει ν' ἀποκοποῦν, ὁ δέ σημειονός Ἕλλην εἶναι εἰς θέσιν νά γνωρίζη τί σημασίαν εἶχαν αὐτοί οἱ δεσμοί ὅταν ἐχρειάσθησαν, κατά τήν πρόσφατον ἐχθρικήν κατοχήν. Εἶναι, συνεπῶς, τό Κράτος ὑποχρεωμένον σήμερον ν' ἀσκήση τοιαύτην πολιτικήν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ἐν ἀναγνωρίσει τῶν παλαιῶν δεσμῶν καί τῆς σημασίας των, ὄχι μόνον νά δώση ἐλευθερίαν καθαρᾶς θρησκευτικῆς ἀναπτύξεως εἰς τήν Ἐκκλησίαν, ἀλλά καί νά τήν βοηθήση πρός τοῦτο, διά τό καλόν τοῦ Κράτους καί τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἡ δέ σπουδαιοτέρα βοήθεια δέν θά ἦτο ἄλλη ἀπό τήν ἐν πάσῃ ταχύτητι ἀπόκτησιν, κατά πρῶτον καί κύριον λόγον, κλήρου ἀνωτέρας μορφώσεως, δυναμένου νά εἶναι πραγματικός κοινωνικός ἡγέτης. Θά ἦτο δέ τοὐλάχιστον παραφροσύνη, ἡ πλήρης διακοπή τῶν σχέσεων Πολιτείας καί Ἐκκλησίας, εἴτε τοῦτο τό ἐπιζητεῖ ἡ Ἐκκλησία, εἴτε τό θέλει ἡ Πολιτεία. Διότι ἡ μέν δευτέρα θά εὑρίσκετο πρό ἑνός μεγάλου κενοῦ, πού δέν θά ἦτο εἰς θέσιν νά τό συμπληρώση, ἡ δέ Ἐκκλησία, ἕνεκα τῆς σημερινῆς πνευματικῆς της καταστάσεως, ἡ ὁποία καί κατα μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς τό ναρκωτικόν καθεστώς τοῦ Ὄθωνος, δέν εἶναι εἰς θέσιν νά ἔχη ἀκόμη τό κῦρος πού τῆς χρειάζεται διά νά ἐπιδληθῆ εἰς τήν κοινωνίαν. Διότι καί ὁ τοιοῦτος χωρισμός θά ἐπληρώνετο ἐκ μέρους της πολύ ἀκριδά, ὡς πρός τήν μεγάλην ἀποστολήν της».

Θά συνεχίσωμεν αὔριον μέ τάς ὀπόψεις ἄλλων ὁρμοδίων παραγόντων.

ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ

ΒΗΜΑ
11/4/63

ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ

Εἶναι ἄδικος ἡ κατανομή

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Βήμα 11/4/63

Αἱ δηλώσεις τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως περὶ δικαιοτέρας κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, κατὰ τὴν περίοδον τῆς πρωθυπουργίας του, διαψεύδονται ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῶν ὑπηρεσιῶν του ἀνεκοίνωσεν ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν συνεργαζομένων συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Κατὰ τὰ στοιχεῖα ταῦτα τὸ μέσον ἐργατοϋπαλληλικὸν ἡμερομίσθιον τὸ 1955 ἀνήρχετο εἰς 48,20 δρχ. καὶ τὸ 1962 εἰς 67,03 δρχ. ἤτοι ηὐξήθη κατὰ 39,03%, ἐνῶ ἡ αὔξησις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀνῆλθεν εἰς 70%. Πέραν αὐτοῦ — τονίζεται — ἐὰν ὑπολογισθῇ καὶ ἡ ἐν τῷ μεταξὺ αὔξησις τῶν τιμῶν τῶν εἰδῶν λαϊκῆς καταναλώσεως ἀπὸ 35—90% καὶ ἡ σημαντικὴ αὔξησις τῶν ἐμμέσων φόρων γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ κοινωνικὴ ἀδικία τῆς ὁποίας ἀρχιτέκτων εἶναι ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. «Καὶ τὸ κοινωνικὸν τοῦτο χάσμα—συνεχίζει ἡ ἀνακοίνωσις — ἀξιοῖ ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως νὰ σεβασθοῦν οἱ ἐργαζόμενοι μὴ ἀξιοῦντες βελτίωσιν τῶν ἀποδοχῶν των καὶ νὰ μὴν ἀγωνίζονται διὰ νὰ λάβουν τὸ μερίδιόν τους ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος τὸ ὁποῖον παράγουν. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἰς οὐδεμίαν χώραν συνετελέσθη, ἢ συντελεῖται μὲ ἐπίτασιν τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας διότι ὅταν στόχος τῆς ἀναπτύξεως δὲν εἶναι ἡ πρόοδος τῶν ἀσθενεστέρων τάξεων αὕτη καταντᾶ κοινωνικὸν ἀνοσιούργημα».

ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΔΗΚ

ΒΗΜΑ 9/4/1963

ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΑΠΑΝΤΟΥΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΛΟΓΟΝ

ΕΝΤΟΝΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΣ

Ο ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΗΝΕΜΙΣΕ ΤΑΣ ΓΕΝΟΜΕΝΑΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ

Ζωηράν ἀντίδρασιν προεκάλεσεν εἰς τάς ἐργαζομένας τάξεις ὁ λόγος τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Καραμανλῆ εἰς Λάρισαν καί ἰδιαιτέρως ἡ περικοπή αὐτοῦ, κατά τήν ὁποίαν ἐχαρακτηρίζοντο ὡς «ἀνεπιτρεπτος πολυτέλεια» αἱ ἀπεργιακαί ἐκδηλώσεις τῶν διαφόρων τάξεων. Ὡς καί αἱ ἀπειλαί ὅτι κή Κυβέρνησις δέν πρόκειται νά ὑποκύψη εἰς πολιτικάς, ἤ συνδικαλιστικάς πιέσεις διά νά ἱκανοποιήση αἰτήματα τά ὁποῖα θά ἀνέτρεπον τήν οἰκονομικήν ἰσορροπίαν τῆς χώρας».

ΑΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ

Χαρακτηριστική εἶναι καί ἡ ἀπάντησις τοῦ τέως βουλευτοῦ καί ἐπιτίμου Προέδρου τῆς ΑΔΕΔΥ κ. Χρ. Ἀποστολάκου, ὁ ὁποῖος τονίζει ὅτι δέν εἶναι οἱ μισθωτοί πού δημαγωγοῦν, ἀλλά ἡ Κυβέρνησις. Ὁ κ. Ἀποστολάκος τονίζει ὅτι κατά τά ἔτη 1956—1960 εἰς τάς μεγάλας τάξεις τῶν μισθωτῶν ἐδόθησαν αὐξήσεις 27—39%, ἔναντι τῆς ἐξ 70% αὐξήσεως, κατά τόν κ. Πρωθυπουργόν, τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ μέση, ὅμως, αὔξησις τοῦ τιμαρίθμου τῶν εἰδῶν βασικῆς διατροφῆς, τά ὁποῖα καλύπτουν τό 70% περίπου τῶν ἀστικῶν οἰκογενειῶν, ἀνῆλθε κατά τά τελευταῖα ἔτη εἰς 60%, πού σημαίνει ὅτι ὁ γενικός τιμάριθμος διά τούς μισθωτούς ηὐξήθη κατά 45% περίπου. Πρός ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν παραθέτει τόν κατωτέρω συγκριτικόν πίνακα τιμῶν (εἰς δραχμάς κατά κιλόν) τῶν κυριωτέρων εἰδῶν διατροφῆς:

ΕΙΔΗ	1955	1963	ΑΥΞΗΣΙΣ %
Ἄρτος	3	4	33
Ἔλαιον	17,50	28	51
Κρέας	25	36	45
Ἰχθύες	16	28	75
Βοκαλάος	9	14,50	60
Ζάχαρις	7,20	13'50	90
Καφές	56	80	45
Τυρός	17,50	24	35
Ὄρυζα	6,50	10	50
Ἐλαῖαι	14,50	24,80	70
Πατάτες	3,60	6	60
Οἶνος	4	6	50
Σιγαρέττα	5	8	60
Εἰσιτήρια	0,70	1,20	70

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, συμπεραίνει ὁ κ. Ἀποστολάκος προκύπτει ὅτι μέ τάς αὐξήσεις αὐτάς ἐξουδετερώθησαν αἱ αὐξήσεις τῶν μισθῶν καί ἐδημιουργήθη ἔλλειμμα εἰς βάρος τῶν μισθωτῶν ἀπό 6—18%.

ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Ἐξ ἄλλου, αἱ συνεργαζόμεναι Ὁμοσπονδίαι Ἠλεκτρισμοῦ καί Ἐπιχειρήσεων Κοινῆς Ὠφελείας, Λογιστῶν καί Ἐργατῶν Τύπου ἀναφερόμεναι εἰς τάς δηλώσεις τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κατά τήν θεμελίωσιν τοῦ ἐργοστασίου ἀχυροκυτταρίνης ἀνεκοίνωσαν ὅτι «αὐτάι τό ὀλιγώτερον κρύπτουν δικτατορικήν διάθεσιν καί τήν νοοτροπίαν τοῦ ἀφέντη πρός δούλους ἀπό τούς ὁποίους δέν δέχεται καμμίαν ἐκδήλωσιν διαμαρτυρίας διότι ἐνοχλεῖται κατά τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας».

Ἐν συνεχεία, τονίζεται ὅτι «ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔκαμε λάθος εἰς τήν διεύθυνσιν ἐάν νομίζη ὅτι ἡ ἐργατική τάξις θά πτοηθῆ ἀπό τάς προκλητικάς δηλώσεις καί ἀπειλάς του καί θ' ἀναστείλη τάς ὁμεγιακάς ἐκδηλώσεις».

ΒΗΜΑ 9/4/63

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

9/4/63

διαν πυρηνικής ἐνεργείας τὸ αἐροπλανοφόρον «Ἐντερπράϊζ», τὸ καταδρο- [illegible] «Α—3».

ΕΜΕΙΩΘΗΣΑΝ ΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΙΣΘΟΒΙΩΤΩΝ ΑΠΟ 18 ΜΕΧΡΙ 6% ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΔΙΑΤΥΜΠΑΝΙΖΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΚΑΤΑ 70%

Ὑπὸ τοῦ τ. βουλευτοῦ Ἀθηνῶν καὶ ἐπιτίμου προέδρου τῆς ΑΔΕΔΥ κ. Χρήστου Ι. Ἀποστολάκου, ἀνεκοινώθησαν τὰ κάτωθι:

«Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ, διαφημίζων καὶ πάλιν εἰς Λάρισαν τὴν ἄνοδον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατὰ 70% κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπταετίαν, προσεπάθησε ψευδόμενος καὶ πάλιν νὰ διαβάλῃ τὰ αἰτήματα τῶν μισθοσυντηρητῶν τάξεων ὡς ὀφειλόμενα εἰς πολιτικὴν καὶ συνδικαλιστικὴν δημαγωγίαν, ἐφ' ὅσον ταῦτα, ὡς ἐτόνισε, στηρίζονται εἰς τὴν προσπάθειαν κατακτήσεως πλέον ἀνετου ζωῆς», ὡσὰν τοῦτο νὰ εἶναι ἔγκλημα, καὶ οὐχὶ ἀντιμετώπισις ἀμέσων ἀναγκῶν αὐτῶν.

Καὶ προσθέτει ἀνερυθριάστως ὁ κ. Καραμανλῆς, ὅτι ἀφοῦ καὶ οἱ μισθωτοὶ κατὰ μέγα ποσοστὸν ἠκολούθησαν τὴν ἐξ 70% ἄνοδον τοῦ ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος, ἀγωνίζεται ἤδη νὰ σμικρύνῃ ἔτι περαιτέρω τὴν ἄνισον κατανομὴν του ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα τῶν χορηγηθεισῶν αὐξήσεων κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπταετίαν εἰς μεγάλας τάξεις μισθωτῶν, ὡς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ἀστυνομικῶν, τῶν συνταξιούχων, τῶν ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων καὶ ἄλλων παρεμφερῶν τάξεων ἀποδεικνύουν τὸ ψευδές τῶν ἰσχυρισμῶν, ἐνώπιον τῆς δημοσίας γνώμης, τοῦ πρωθυπουργοῦ.

Εἰς τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν τῶν ἀνωτέρω μισθωτῶν ἐχορηγήθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1956, 1958, 1960 αὐξήσεις 27% κατὰ μέσον ὅρον διὰ νὰ φθάσουν εἰς ὡρισμένας κατηγορίας μὲ πολυετῆ κλπ. ὑπηρεσίαν μέχρι τοῦ 39%.

Ἀλλὰ ἐὰν ἐπὶ τέλους αἱ ἀνωτέρω αὐξήσεις τῶν 27% ἕως 39% ἀπετέλουν πραγματικὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν μισθωτῶν ἔναντι τῆς ἐξ 70% αὐξήσεως ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, θὰ ἠδύνατο ἀκόμη καὶ ἐπιεικὼς νὰ κοπιάζῃ ὁ πρωθυπουργὸς καὶ νὰ ἐπιτίθεται προκλητικῶς κατὰ τῶν αἰτούντων πολυτελεστέραν!!! ζωὴν μισθωτῶν.

Ἡ πραγματικότης ὅμως εἶναι ἓν ἀκόμη ἠχηρὸν ῥάπισμα κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ΕΡΕ.

Παραθέτομεν, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ χαρακτηριστικῶς, συγκριτικὸν πίνακα τῶν κυριωτέρων εἰδῶν διατροφῆς κατὰ τὸ ἔτος 1955, ὅτε κακὴ τὴ μοῖρα, κατέστη πρωθυπουργὸς ὁ κ. Καραμανλῆς, καὶ τῶν σημερινῶν τιμῶν.

	1955	1963	Αὔξησ
	Κιλ. δρχ.	Κιλ. δρχ.	
Ἄρτος ...	3	4	33%
Ἔλαιον ..	17,50	28	51%
Κρέας ...	25	36	45%
Ἰχθύες	16	28	75%
Βακαλάος .	9	14,50	60%
Ζάκχαρις ..	7,20	13,50	90%
Καφὲς ...	56	80	45%
Τυρὸς	17,50	24	35%
Ὄρυζα	6,50	10	50%
Ἐλαῖαι ...	14,50	24,80	70%
Πατάτες ..	3,60	6	60%
Οἶνος	4	6	50%
Σιγαρέτα .	5 κυτίον	8	60%
Εἰσιτήρια.	0,70 λεπτά	1,20	70%

Τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν αὐξήσεων ἠκολούθησαν καὶ τὰ ἄλλα εἴδη διατροφῆς κλπ.

Οὕτω, ἐφ' ὅσον διὰ τοὺς πτωχοὺς μισθωτοὺς τὰ εἴδη διατροφῆς, συγκοινωνίας κλπ. πρώτης ἀνάγκης καταλαμβάνουν τὰ 70% καὶ πλέον τῶν δαπανῶν των, ἡ δὲ μέση αὔξησις τοῦ τιμαρίθμου ἐπ' αὐτῶν ἔφθασε τὰ 60% σημαίνει ὅτι ὁ γενικὸς δι' αὐτοὺς τιμάριθμος ηὐξήθη κατὰ 45% περίπου.

Ἀφαιρουμένων ἐξ αὐτοῦ τῶν χορηγηθεισῶν αὐξήσεων ἐξ 27% — 39%, προκύπτει Ἔλλειμμα εἰς βάρος των κατὰ 6% ἕως 18% τῶν ὅσων ἐλάμβανον πρὸ τοῦ 1956.

Οἱ ἀνωτέρω ἀδιάσειστοι ἀριθμοὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν τάξεων ὄχι μόνον δὲν ἐβελτιώθη, ἀλλὰ ἀντιθέτως κατέστη δεινοτέρα κατὰ τὴν περίοδον τῆς καραμανλικῆς εὐημερίας.

Καὶ ἀποδεικνύουν ἐπίσης ἂν οἱ μισθωτοὶ δημαγωγοῦν διεκδικοῦντες στοιχειώδη διαβίωσιν τῶν οἰκογενειῶν των ἢ ἂν δημοκοπῇ καὶ ῥάλιστα ἀστόλως ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως εἰς βάρος των κατὰ τὴν βάρος τῆς νοημοσύνης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

11. 3. 67

Θέμα: Η Κυβέρνηση Παπαδοπούλου, Ιωαννίδη, Παπαδόπουλου.

Αναγνώστη

Γαλίας

Λέκκα (Ο.ΕΟΝ)

Σινοδινός (ΕΟΤ)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΔΗΚ